

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
n.remissvar@regeringskansliet.se
helene.lassi@regeringskansliet.se

Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar – SOU 2018:35.

Regeringskansliets dnr; N2018/02915/BB

Bakgrund

Utredningens uppdrag handlar om hushåll vars ekonomiska förutsättningar inte medger att de kan skaffa eller behålla en ändamålsenlig bostad. Utredningen föreslår ett helt nytt arbetssätt för att få staten och kommunerna att ta ett gemensamt ansvar, skapa en samsyn på vad bostadsbristen består i, och hur den ska lösas på alla nivåer i det offentliga Sverige. I centrum för detta arbetssätt återfinns regionerna. För att reglera det gemensamma arbetssättet föreslår utredningen en ny bostadsförsörjningslag.

Länstyrelsens synpunkter

Sammanfattande synpunkter

I betänkandet görs en väl genomarbetad beskrivning av bostadsmarknaden och att många hushåll har svårt att få sina behov tillgodosedda. Det ligger helt i linje med länstyrelsernas slutsatser och iakttagelser i slutrapporten från Inträdesuppdraget ”Bostadsförsörjning är mer än bostadsbyggande”. Problematiken på bostadsmarknaden är emellertid komplex och bred, varför länstyrelsen ser ett behov av insatser från många aktörer och politikområden. I utredningen ligger emellertid fokus på lagstiftning, organisation av den offentliga sektorn och att kvantifiera bostadsbehovet. Förutsättningarna för ekonomiskt svaga hushåll att skaffa eller behålla en god bostad är emellertid beroende av hur bostadsmarknaden som helhet styrs och utvecklas, men också vilka möjligheter kommunen har att påverka den.

Sammanfattningsvis vill länstyrelsen:

- Avstyrka betänkandets förslag till ny lagstiftning och därmed efterföljande förslag till förändrade uppdrag till kommuner, regioner och länstyrelser.
- Tillstyrka det utökade uppdraget till Boverket att bedöma behovet av bostäder på nationell- och länsnivå.
- Framföra att den nya bostadsförsörjningslagen inte kan anses vara ändamålsenligt utformad. Länstyrelsen är mycket tveksam till den nya lagens förskjutning av det kommunala ansvaret från att ”skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda

bostäder” till att fokusera på insatser för ”hushåll som utan samhällets stöd kommer att lösa sina bostadsbehov”.

- Avstyrka att regionen istället för länsstyrelsen ska göra en regional analys av bostadsfrågorna. Länsstyrelsen bedömer att staten därmed mister möjligheten att hålla en samlad statlig bostadspolitik. Den regionala bostadsmarknadsanalysen som länsstyrelsen tagit fram är ett viktigt och objektiva verktyg för att skapa den nationella bilden. Erfarenheterna från analysarbetet är dessutom avgörande för att länsstyrelsen ska kunna axla den rådgivande rollen.
- Ställa sig kritisk till den avtalsmodell som föreslås för länsstyrelserna.
- Ställa sig bakom betänkandets analys av att det behövs en gemensam problembeskrivning och lägesbild hos det allmänna. Länsstyrelsen anser emellertid att det finns en potential inom nuvarande lagstiftning och arbetsformer att ta fram detta.
- Ställa sig bakom delar av betänkandets förslag till att det behövs ytterligare åtgärder och lösningar.
- Betona behovet av att se över målet för bostadspolitiken utifrån ovanstående.

Lännsstyrelsen avstyrker betänkandets förslag till ny lag för bostadsförsörjningen, nytt arbetssätt och ny ansvarsfördelning

I betänkandet saknar länsstyrelsen relevanta argument till att överge dagens arbetssätt och ansvarsfördelning. Därmed saknas enligt länsstyrelsen även argument till att upphäva befintlig lagstiftning och reglera ett nytt arbetssätt i en ny bostadsförsörjningslag. Länsstyrelsens uppfattning är att det är fullt möjligt att utveckla dagens arbetssätt i samma riktning som betänkandet. Det är exempelvis möjligt att lägga en tydlig förväntan på kommunerna kring vilka problem de ska lösa inom ramen för befintliga arbetsformer och verktyg, se över vad kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjning (riktlinjer) ska innehålla och ge andra aktörer som länsstyrelsen en skarpare roll. Det senare skulle exempelvis kunna innebära att det ställs krav på att länsstyrelsens yttrande över kommunernas riktlinjer ska utgöra en del av de antagna riktlinjerna, precis som redan är fallet med länsstyrelsens granskningsyttrande över kommunernas översiktsplaner.

Lännsstyrelsen delar inte betänkandets slutsats att det saknas skäl för kommunerna att fortsätta att ta fram riktlinjer. Länsstyrelsen anser att framtagandet av riktlinjer har betytt mycket för det tvärssektoriella samarbetet inom kommunkoncernen och att riktlinjerna succesivt blir allt bättre. De har kommit att fungera som en plattform för kommunens bostadsförsörjningsarbete. Länsstyrelsen avstyrker därför betänkandets förslag till förändrade uppdrag för kommunerna.

Dagens riktlinjer föreslås begränsas till innehåll och omfattning med ett tydligt fokus på att kvantifiera behovet av nya bostäder och antal hushåll som behöver samhällets stöd för att lösa sina behov. Ofta har dagens riktlinjer en bredare utgångspunkt än så, även om de, såsom påpekas i betänkandet, ibland saknar tydliga beskrivningar av insatser och handlingsplaner utifrån de mål som formuleras. Utifrån kommunernas mycket skilda förutsättningar och

resurser är det också tveksamt att förvänta sig fullständigt likartade sätt att arbeta med uppgiften. Resurser och behov av att fortlöpande göra den här typen av bedömningar varierar starkt mellan olika kommuner i länet.

Länsstyrelsen avstyrker betänkandets förslag att regionerna får i uppdrag att ta fram regionala analyser. Länsstyrelsen anser att statens möjlighet att hålla en samlad statlig bostadspolitik skulle försämrats genom att flytta uppgiften från länsstyrelsen till regionen. De regionala bostadsmarknadsanalyserna som länsstyrelserna tar fram är ett viktigt och objektivt verktyg för att skapa den nationella bilden, inte minst utifrån de särskilda gruppernas situation och behov. De erfarenheter som analysarbetet ger är också en viktig framgångsfaktor för att länsstyrelsen ska kunna ge råd och stöd till kommunernas bostadsplanering. Dessutom ser länsstyrelsen en uppenbar risk med att bostadsförsörjningsarbetet i länet tappar fart om ansvaret för att ta fram regionala analyser flyttas till en annan aktör. Det vore olyckligt om så sker samtidigt som länets samtliga kommuner redovisar bostadsbrist och länsstyrelsens intensifierade arbete med bostadsförsörjning de senaste åren har börjat ge resultat. Genom det interna och tvärssektoriella samarbetet med enheten för social hållbarhet ges dessutom en unik möjlighet att få en helhet inom social hållbarhet på bostadsförsörjningsfrågan.

Länsstyrelsen anser att dagens regionala bostadsmarknadsanalys som länsstyrelsen har i uppdrag att ta fram redan idag fungerar som en plattform för den regionala dialogen och att den är en utgångspunkt för den regionala arenan mellan region, länets kommuner och länsstyrelsen. Idag genomförs inte en regional dialog som ett gemensamt möte, men länsstyrelsen i Kalmar län har precis som i många andra länsstyrelser ett antal återkommande bostadskonferenser varje år, samarbetar med den blivande regionen samt genomför ett antal kommundialoger varje år. Under de senaste åren har länsstyrelsen dessutom fokuserat på att bjuda in angränsande län, regioner och kommuner till dessa konferenser för att betona att bostadsfrågan sträcker sig över administrativa gränser, ett perspektiv som är vagt i betänkandet.

Sammanfattningsvis avstyrker länsstyrelsen att samordningen flyttas från länsstyrelsen till regionerna. Länsstyrelsen anser att det går att utveckla dialogen i länen genom en justering av nuvarande lagstiftning. Det finns till exempel möjlighet att utveckla samrådet kring riktlinjer till en dialog mellan kommunen, regionen och länsstyrelsen.

Länsstyrelsen delar betänkandets analys av dagens situation

Länsstyrelsen ser positivt på att betänkandet har tagit del av länsstyrelsernas slutsatser och iakttagelser i rapporteringen av länsstyrelsernas Inträdesuppdrag; "Bostadsförsörjning är mer än bostadsbyggande".

Länsstyrelsen ställer sig bakom betänkandets förslag till att aktörerna behöver en gemensam problembeskrivning över bostadsbristen

Länsstyrelsen anser att den gemensamma problembeskrivning som betänkandet efterlyser går att ta fram inom ramen för befintlig lagstiftning och nuvarande ansvarsfördelning.

Under de senaste åren har samverkan i länet utvecklats på ett positivt sätt, mycket tack vare länsstyrelsernas inträdesuppdrag och den reviderade bostadsförsörjningslagen. Samsyn kring problem och förutsättningar har därmed ökat vilket har underlättat kommunernas arbete med bostadsförsörjningen.

Länsstyrelsen ställer sig bakom betänkandets förslag till att statliga och kommunala insatser samordnas

Länsstyrelsen anser att det inom ramen för nuvarande lagstiftning och reglering finns stora möjligheter att samordna statliga och kommunala insatser.

Regeringen har möjligheter att ge länsstyrelsen nya uppdrag i linje med betänkandets förslag inom ramen för regleringsbrev eller förändring av nuvarande lagstiftning.

Länsstyrelsen saknar en beskrivning av verksamhetsnytta i betänkandet

Länsstyrelsen anser att den nya bostadsförsörjningslagen inte är ändamålsenligt utformad utifrån de problem som betänkandet har identifierat på bostadsmarknaden - *att leda till bättre möjligheter att få en bostad för dem som av olika skäl har det svårt på bostadsmarknaden.*

Länsstyrelsen är mycket tveksam till den nya lagens förskjutning av det kommunala ansvaret från att *”skapa förutsättningar för alla i kommunen ska leva i goda bostäder”* till att fokusera på insatser för *”hushåll som utan samhällets stöd kommer att lösa sina bostadsbehov”*.

Betänkandet föreslår en ny lagstiftning som reglerar formerna för dialog mellan aktörerna. Länsstyrelsen ser hellre att lagstiftningen och den statliga bostadspolitiken sätter upp mål för vad man ska uppnå i arbetet med bostadsförsörjningsfrågorna. Utifrån länens olika förutsättningar och behov kan det dessutom finnas en poäng med att formerna för dialog också tillåts att variera.

Länsstyrelsen ser stora möjligheter att utveckla nuvarande lagstiftning i syfte att tydliggöra vad som ska uppnås med bostadsförsörjningsarbetet, så att arbetet leder till verksamhetsnytta.

Länsstyrelsen ställer sig bakom betänkandets förslag att utvidga Boverkets uppdrag

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget i stort då det är välkommet att ökad kunskap om bostadsmarknadens funktion och möjlighet att tillgodose invånarnas behov tas fram.

Boverkets uppdrag att definiera bostadsbristen är dock komplex och det finns en uppenbar risk att modellen inte blir enkelt tillämpbar för kommunerna när de ska göra sina bedömningar av lokala behov. Övergripande bedömningar baserade på olika modeller kan inte göra anspråk på att vara den enda bilden men att de är viktiga underlag för att ur ett bredare perspektiv bedöma behoven av bostäder på lokal nivå. Bedömningarnas innehåll och användbarhet på kommunal nivå bör därför omprövas fortlöpande.

Länsstyrelsen kan av betänkandet inte utläsa om nuvarande bostadsmarknadsenkät (BME) kommer att finnas kvar vid förändrade uppdrag. Länsstyrelsen förutsätter att BME finns kvar och utvecklas. Den är ett viktigt verktyg som ger direktbilden av kommunernas bedömningar och arbete.

Länsstyrelsen är tveksam till den avgränsning som betänkandet har valt för sitt uppdrag

Länsstyrelsen ser att det är en brist att betänkandet har avstått från att behandla bostadens kvalitet samt redovisa kopplingen mellan bostadsförsörjnings- och infrastrukturplaneringen. Länsstyrelsen saknar därför en analys av ”godtagbar bostad” i betänkandet. Länsstyrelsen anser att det hade varit lämpligt att i sammanhanget problematisera detta. Vidare anser länsstyrelsen att det behövs en tydligare koppling mellan bostadsförsörjnings- och infrastrukturplaneringen. Detta perspektiv har betänkandet avstått från att behandla.

Länsstyrelsen är kritisk till betänkandets val av avtalslösning

Länsstyrelsernas roll föreslås utökas kring medfinansiering av insatser via skrivande av avtal. Förslagen kring denna uppgift är mycket otydligt utformade då varken vilken typ av insatser som är tänkt att genomföras eller ekonomisk omfattning beskrivs. Det är därför svårt att ta ställning till förslaget.

Om syftet är att skapa insatser som påverkar invånarnas möjlighet att tillgodose behoven är de inte lämpliga att bedriva som kortsiktiga projekt med begränsad räckvidd. När budgeten samt inriktningen för vilka insatser som ska prioriteras ändras årligen skapas mycket litet utrymme för att genomföra fleråriga insatser, något som med tanke på att det berör strukturella frågor, är nödvändigt.

Betänkandet föreslår att bedömningar av insatser med mera ska göras av såväl kommuner som länsstyrelserna, Boverket och ytterst Regeringen. Detta riskerar att skapa oklarheter om den långsiktiga prioriteringen av vilka insatser som bör genomföras. Samtidigt kvarstår att kommunerna har det yttersta ansvaret för att formulera behov av och genomföra insatser.

Beredning

Beslut att avge detta yttrande har fattats av länsråd Malin Almqvist efter föredragning av planarkitekt Christian Forssell. I den slutgiltiga handläggningen har även länsarkitekt och chef för samhällsbyggnadsenheten Pär Hansson deltagit.

Malin Almqvist

Christian Forssell

Handlingen är signerad digitalt och har därför ingen namnunderskrift.